

Jumalateenistus Nõos L, 01.01.22 kell 11.00, uusaasta

Lektsioonid: 4Ms 6:22–27; Lk 2:21

Pihikõne: Lk 24:29

Jutlus: Ap 4:8–12

Laulud: 39 (1–3); 240 (1–4, 5); 43 (1–15); 50 (1–4)

Siis Peetrus, täis Püha Vaimu, ütles neile: „Rahva ülemad ja vanemad! Kui meid täna üle kuulatakse vigasele inimesele tehtud heateo pärast, mille läbi ta päästeti, siis olgu teile kõigile ja kogu Iisraeli rahvale teada, et see sündis Jeesuse Kristuse, Naatsaretlase nime abil, kelle teie lõite risti, aga kelle Jumal on üles äratanud surnuist. Sellesama tõttu seisab see inimene siin teie ees tervena. Jeesus on „kivi, mille teie, ehitajad, olete tunnistanud kõlbmatuks, mis on saanud nurgakiviks”. Ja kellegi muu läbi ei ole päästet, sest taeva all ei ole antud inimestele ühtegi teist nime, kelle läbi meid päästetaks.”

Tänast uusaasta esimest päeva nimetatakse kiriklikult Jeesuse nimepäevaks.

Tuletagemgi siis esmalt meelde, mida see nimi tähendab. Kreekakeelne sõna Ἰησοῦς tuleb otse heebrea nimest יהושע, mis tähendab 'Issand (Jahve) päästab' või 'Issand (Jahve) on päästja'.

Jeesuse nime tähendusele viitab juba ingel, kes ilmus Jeesuse võõrasisale Joosepile unes ja ütles Mt 1:21 järgi: „... ning sina paned talle nimeks Jeesus, sest tema päästab oma rahva nende pattudest.“ Niisiis on Jeesuse nimi Jumala käsul ingli läbi Jeesuse vanematele teada antud ja see nimi on seega jumalikku päritolu.

Tuleb meelde võrdlus VT algusest 1Ms 2:19j, kus Jumal tõi loodud inimese juurde kõik väljaloomad ja taevalinnud, et näha, kuidas tema neid nimetab. „Ja kuidas inimene iga elavat olendit nimetas, nõnda pidi selle nimi ka olema.“ Samuti nimetas Aadam 1Ms 1:20 järgi ka oma naise Eeva. Nõnda on maailma keeltes peaaegu kõigi loodud olendite nimed sündinud inimtegevuse läbi.

Mõned nimed on aga andnud Jumal ise. Piiblist loeme, et Ristija Johannese isale Sakariasele teatas tema poja nime ingel Gabriel. Piiblis on Jumal inimestele pannud ka uusi nimesid, nt Aabramist sai Aabraham ja Saaraist Saara, Jaakobist sai Iisrael. Samuti nimetas Jeesus oma esimese jüngri Siimona Peetruseks.

Seega on suurem osa sõnu inimkeeltes on küll inimlikku päritolu, kuid osa neist on siiski jumalikku päritolu ja seega tähtsamad. Kui anda inimlikule sõnale või nimele liiga suur roll, siis võib see muutuda ebajumalakummardamiseks. Lähiminevikust tuleb sellekohane näide meelde nõukogude poliitsangari Lenini puhul, kelle nimi sai sellele omistatud allteksti tõttu lausa millekski ebamaiseks. Kõigist jumalikku päritolu nimedest kõige tähtsam on ikkagi Jeesuse nimi, sest Jeesus on Jumala Poeg.

Jeesuse nime väest räägivad nt Ef 1:15jj, kus on öeldud, et Jumala väe võrratu suurus ja tugevuse jõu mõju sai tegevaks Kristuses, kelle ta „üles äratas surnuist ja pani istuma oma paremale käele taevas, kõrgele üle iga valitsuse ja meelevalla ja väe ja ülemuse ning üle iga nime, mida nimetatakse mitte üksnes nüüdsel, vaid ka tulevasel ajastul.“ Samuti öeldakse Fl 2:5jj, et kuna Jumala kaju Jeesus Kristus alandas end ristisurmani, „on Jumal tõstnud ta kõrgemaks kõrgest ja annetanud talle selle nime, mis on üle iga nime, et Jeesuse nimes nõtkuks iga põlv nii taevas kui maa peal kui maa all, ja et iga keel tunnistaks: Jeesus Kristus on Issand – Jumala Isa kirkuseks.“

Seega on Jeesus Kristuse nimi nii vägev, et seda ei võida mitte ükski loodud, maine vägi ja selle nime abil võib inimene korda saata imelisi asju.

Muidugi käib nime väelise kasutamisega kaasas ka usk selle nime kandjasse, sest vastasel korral degradeerib inimene Kristuse nime tavaliseks inimlikuks sõnaks, millel pole mingit jõudu. Kui nt inimene kasutab sõnu „Jeesus Kristus“ oma tavakõne n-ö maitsestamiseks, siis ei pruugi sellesse nime kandjasse olla mingit usku ja nime vägi jääb n-ö latentsesse olekusse.

Kuid kui inimene kasutab nime Jeesus Kristus täis usku, siis võib ta sellega suuri asju korda saata. Sellise Kristuse nime kasutamisega on seotud ka meie tänane jutlusealune kirjakoht.

Jeesuse jünger Peetrus on just äsja imelisel viisil tervendanud jalutu inimese, nii et too sai vabalt kõndida ja isegi hüpata. Selle peale olid juuresolijad muidugi rabatud ja Peetrus sai võimaluse inimestele selgitada, mis põhjusel see niimoodi on toimunud. Ta ütleb rahvale terveksaanud mehe kohta Ap 3:16: „Ja kuna tema siin, keda te näete ja tunnete, on uskunud Jeesuse nimesse, siis on see nimi teinud ta tugevaks, ja usk, mis tuleb Jeesuse läbi, on talle andnud täie tervise teie kõikide silma all.“

Nõnda siis polnud jalutu tervendamiseks tarvis mingit rohtu ega operatsiooni, vaid piisas Jeesuse nimest, millesse uskuda. Inimesed, kes olid seda imelist tervendamist pealt näinud ja kuulnud, kuidas see teoks sai, hakkasidki Jeesuse nimesse uskuma. Ap 4:4 teatab, et neid mehi sai kokku u 5000.

Nüüd võttis asja üles Iisraeli eliit – preestrid, templipealik ja saduserid – ja panid Peetruse koos tema kaaslase, apostel Johannesega vangi. Kuidas on võimalik, et mingi kahtlase õpetaja, pealegi surmamõistetud ja juba surnud kurjategija nimesse uskudes saab jalutu terveks! Pealegi ei uskunudki saduserid surnute ülestõusmisest.

Peetrus kordab ka tolele eliidile põhjust, miks inimene terveks sai. Ja kuna tegemist oli usuteaduslikult haritud inimestega, siis teeb Peetrus veel kaks asja: 1) et väidet ka kirjaga põhjendada, lisab tsitaadi Ps 118:22: „Kivi, mille hooneehitajad ära põlgasid, on saanud nurgakiviks.“; 2) laiendab jalutu füüsilise tervendamise üleüldisele pääsemisele, öeldes: „taeva all ei ole antud inimestele ühtegi teist nime, kelle läbi meid päästetak.“

See seos füüsilise tervenemise ja olemusliku pääsemise vahel on meie aja seisukohalt huvitav. Tänapäeva inimesed käivad ihuhädasid ravimas arsti juures, kes läheneb haigusetekitajale teaduslike meetoditega. Vaimsete hädade ravimiseks on küll samuti kasutusele võetud teaduslikud meetodid nagu psühholoogia ja psühhiaatria, kuid mulle tundub, et tänapäeva inimene neid viimaseid eriti ei usaldagi. Otsitakse pigem abi metafüüsikast: kas religioonist või pseudoreligioonist, püütakse end kooskõlla viia vaimsete jõududega.

Kuid Peetruse imetegu näitab selgelt, et füüsilisel ja vaimsel tervisel – ehk lepituse leidmisel kõiksusega – pole põhimõttelist vahet: mõlemad alluvad ühele ja samale haigusetekitajale, patule. Ja mõlema puhul toimib ühesugune ravi: usk Jeesuse nimesse. Võib ka öelda, et kõigi hädade põhjuseks on inimeses, meis kõigis elav patt. Ja sellest patust pääsemiseks on ainult üks võimalus: uskuda Jeesuse nimesse.

Muidugi võib nüüd küsida, et kas siis Jeesuse nimesse uskuvad inimesed haigeks ei jäägi või kas nad saavad siis paugupealt terveks kui hakkavad Jeesuse nimesse uskuma? Ei. Jäävad haigeks ka usklikud ega terve ne tihti paugupealt ka uskuma hakkavad haiged (ehkki ka seda tuleb ette).

Kuid olulisem on siinkohal see, et inimene saab Jeesuse nimesse uskuma hakates terveks hingeliselt, tema hing saab terveks. Ja edasise võime jätta juba Jumala hooleks. Kui tema näeb, et meie usu kinnitamiseks on tarvis meie tervenemist, siis ta seda ka teeb. Kui ta aga tahab, siis ta laseb usklikul inimesel füüsiliselt kannatada, et tema vaimulik vägi oleks suurem. Näiteks ütleb apostel Paulus, kes arvatavasti kannatas mingi silmahaiguse all, 2Kr 12:10: „...kui ma olen nõder, siis ma olen vägev.“

Niisiis on Jeesuse nimesse uskuma hakkamise kõige selgem märk hinge tervenemine. Ja see hinge tervenemine on omakorda märk pääsemisest igavikku. Täpsemalt, see pääsemine algab hinge tervenemisega ja lõpeb Issanda taastulemisega.

Seda võib ehk võrrelda viibimisena suures lennujaamas, kus inimene teab, et kusagil väravas ootab teda tema lend, kuid ta ei leia seda kuidagi üles. Ta otsib seda paaniliselt, kuni ükskord leiab. Ja siis kui ta lõpuks juba lennukis istub, on tema hing rahunenud. Ta teab, et on õige lennuki pardal ja teab, et jõuab kunagi ka sihtpunkti. Vahepeal võib tulla turbulents või koguni terrorirünnak – maine elu on ju keeruline ja täis ootamatuid muresid. Kuid erinevalt maisest õhulennust jõuab jumalik lend alati sihtpunkti, peab ainult varuma kannatust.

Jumal kutsub sellest maisest „lennujaamast“ sinna igavikulennule kõiki inimesi. Ehk: Jumal tahab, et kõik inimesed pääseksid patust ja jõuaksid Jumala juurde. Ja seepärast on kiriku sõnum lihtne: kui te usute Jeesuse nimesse, mille Jumal meile on andnud, siis te pääsete kaduvusest ja surmast. Aamen.